

**IRÁNYMUTATÁS LEADER EGYÜTTMŰKÖDÉSI TEVÉKENYSÉGEK
VÉGREHAJTÁSÁHOZ A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAMOK KERETÉBEN
(2014—2020)**

**Első változat: 2013. 10. 11.
Frissítve: 2014. 04. 27.**

(Végső változat)

Megjegyzés: Ez a szövegváltozat az Európai Vidékfejlesztési Hálózat keretében létrehozott, a LEADER-együttműködések vizsgáló munkacsoport eredményei alapján jött létre.

Tartalom

1. Bevezető.....	3
1.1. Bevezető az iránymutatáshoz	3
1.2. Bevezető a 2014–2020-as EMVA-alapú LEADER/CLLD-hez.....	3
1.3. A LEADER/CLLD keretében megvalósuló együttműködés célja	3
2. A LEADER együttműködési tevékenységek jogi alapja.....	5
3. Az EMVA-támogatásra való jogosultság feltételei	7
3.1. Általános alapelvek	7
3.2. Támogatástípusok.....	8
3.2.1. Előkészítő technikai támogatás	8
3.2.2. Az együttműködési projekt támogatása.....	10
3.3. Az együttműködés támogatásának pénzügyi keretei.....	11
4. A támogatott együttműködési tevékenységek kiválasztásának eljárásai.....	12
4.1. Az előkészítő technikai támogatásban részesülők kiválasztása	12
4.2. A támogatásban részesülő együttműködési projektek kiválasztása.....	12
4.2.1 A támogatott együttműködési projektek helyi akciócsoport (HACS) általi kiválasztása... 13	
4.2.2. A támogatott együttműködési projektek irányító hatóság általi kiválasztása.....	14
5. A transznacionális együttműködésre (TNE) vonatkozó rendelkezések	14
6. A vidékfejlesztési hálózatok (EVH és NVH-k) szerepe a LEADER együttműködésben	16
7. Záró ajánlások	17
1. MELLÉKLET: Referenciadokumentumok	18
2. MELLÉKLET: A CLLD útmutató 8.4. szakasza	19
3. MELLÉKLET: Tájékoztatósi űrlap	21
4. MELLÉKLET	23
Tájékoztató jellegű mintasablon a LEADER transznacionális együttműködési projektek kapcsán kötött együttműködési megállapodásokhoz.....	23

1. Bevezető

1.1. Bevezető az iránymutatáshoz

A jelen iránymutatás célja, hogy tisztázza a 2014–2020 között a LEADER keretében megvalósuló vidékfejlesztési programok együttműködési tevékenységeinek szerepét.

Ezt az iránymutatást útmutató referenciadokumentumként kell kezelni, amely nem tartalmaz semmilyen új jogszabályi kötelezettséget. Az uniós jog értelmezése mindenkor az Európai Unió Bíróságának hatáskörébe tartozik.

Ez a dokumentum kiegészíti az Európai Bizottság ESB-alapokért¹ felelős négy főigazgatósága által kiadott *Iránymutatás a közösségvezérelt helyi fejlesztésről (CLLD)* című kiadványt, amely a közös rendelkezésekről szóló (CPR) rendelet, illetve az EMVA² és az ETHA³ alapspecifikus rendeletekben foglaltak szerint ismerteti a CLLD együttműködési tevékenységeket.

1.2. Bevezető a 2014–2020-as EMVA-alapú LEADER/CLLD-hez

A 2014 és 2020 közötti időszakban az EMVA olyan transznacionális és területek közötti együttműködési projekteket fog támogatni, amelyeket a helyi akciócsoportok (HACS-ok) a CLLD/LEADER keretében kiválasztott helyi fejlesztési stratégiák (HFS) megvalósításának részeként hajtanak végre.

Az együttműködés támogatása a LEADER intézkedés kötelező eleme. Az együttműködés előkészítő támogatását és az együttműködési projektek támogatását egyaránt bele kell venni a vidékfejlesztési programokba (VP). HACS-szinten ugyanakkor ez, bár kifejezetten ajánlott, nem kötelező. Az egyes HACS-ok maguk határozhatják meg, hogy használják-e az együttműködéshez rendelkezésre álló támogatást.

1.3. A LEADER/CLLD keretében megvalósuló együttműködés célja

Az együttműködés révén **kiszélesíthető a helyi szemlélet és új tudással gazdagítható az adott terület, ami segít a helyi stratégiák fejlesztésében.** A LEADER együttműködési projektek a helyi projektekhez hasonlóan hozzájárulnak az érintett helyi fejlesztési stratégia céljainak megvalósításához. Azonban a helyi akciócsoport működési területén kívüli együttműködő partner bevonása miatt a LEADER együttműködési projektek további előnyökkel járnak az egymástól való tanulásra, illetve a megfelelő tudás, tapasztalat, az alkalmazott módszerek és egyéb források tekintetében szükséges kritikus tömeg elérésére nézve.⁴

Az együttműködés fokozhatja a helyi fejlesztési tevékenységek innovatív jellegét és hozzájárulhat az adott terület versenyképességének növeléséhez pl. képességek fejlesztésével,

¹ európai strukturális és beruházási alapok

² Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap

³ Európai Tengerügyi és Halászati Alap

⁴ Az együttműködés számtalan előnyét jól példázza az Észak-európai/balti LEADER Együttműködési Díjra benevezett pályázatok adatbázisa.

Lásd: <http://www.maainfo.ee/index.php?page=3604>

kapacitásépítéssel és új üzleti partnerek bevonásával, valamint az innováció, a know-how és új készségek elterjesztésével.

Az (adott tagállamon belüli) területek közötti együttműködés lehetséges előnyei mellett **a transznacionális együttműködés további „európai” hozzáadott értéket ad a helyi fejlesztéshez.**

Egy adott HACS-terület más földrajzi területekkel történő együttműködése **alapvető komponensét képezheti a CLLD/LEADER helyi fejlesztési stratégiának (HFS),** illetve annak **kiegészítő eszköze is lehet.** Az együttműködő felek lépésről lépésre haladva, a tapasztalatcserétől az ígéretes gyakorlatok átadásán át juthatnak el a közös tevékenységekig. A CLLD/LEADER végrehajtása során más területekkel történő együttműködés egy olyan **stratégiai eszköz, amelyet a HACS a bizonyos projektekhez szükséges kritikus tömeg elérésére, vagy kiegészítő források és tapasztalatok gyűjtésére is használhat.**

Az EVH által közzétett „eszközök”

- Az EVH kidolgozott egy átfogó LEADER transznacionális együttműködési (TNE) útmutatót, amely hasznos segítséget nyújthat az együttműködés megtervezéséhez. Az útmutató, más hasznos segédesszközök, a 2014–2020 közötti TNE-szabályzatokról és eljárásokról készült tagállam-specifikus adatlapok, valamint az EVH LEADER-együttműködéseket vizsgáló munkacsoportjának javaslatait tartalmazó összefoglaló letölthető az alábbi internetes oldalról: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en
- Lehetséges együttműködő partnerekre vonatkozó ajánlatokért lásd az EVH honlapjának partnerkereső oldalát: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/clld-partner-search_en
- Az EVH HACS-adatbázisa szintén elérhető és folyamatosan frissül: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/lag-database_en
- Az EVH 3. LEADER fókuszcsoportjának beszámolója („A LEADER együttműködési megközelítés megvalósítása”) értékes elemzési szempontokat és ajánlásokat tartalmaz: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/focus-groups/en/focus-group-3_en.html

2. A LEADER együttműködési tevékenységek jogi alapja

A LEADER keretében megvalósuló együttműködés alapjául különböző jogi szövegek szolgálnak:

1303/2013/EU (közös rendelkezésekről szóló) rendelet:

32. cikk *Közösségvezérelt helyi fejlesztés*

(2) A közösségvezérelt helyi fejlesztés:

(d) célja a helyi szükségletek és lehetőségek figyelembevételével kialakított, és kiterjed a helyi környezet innovatív jellemzőire, a hálózatépítésre és adott esetben az együttműködésre.

34. cikk *Helyi akciócsoportok*

(3) A helyi akciócsoportok feladatai a következőket tartalmazzák:

(f) műveletek kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá – adott esetben – a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a felelős hatósághoz a támogathatóság végső ellenőrzése céljából;

(5) A helyi akciócsoportoknak a 35. cikk (1) bekezdésének c) pontjában említett együttműködési tevékenységei esetében az e cikk (3) bekezdésének f) pontjában megállapított feladatokat a felelős irányító hatóság végezheti.

35. cikk *A közösségvezérelt helyi fejlesztés ESB-alapokból történő támogatása*

(1) A közösségvezérelt helyi fejlesztésre szánt, az érintett ESB-alapokból történő támogatás kiterjed:

(c) a helyi akciócsoport együttműködési tevékenységeinek előkészítésére és végrehajtására;

1305/2013/EU (EMVA) rendelet:

44. cikk *A LEADER keretében folytatott együttműködési tevékenységek*

(1) Az 1303/2013/EU rendelet 35. cikkének (1) bekezdésében említett támogatás a következő célokra ítéltető oda:

(a) egy adott tagállamon belüli együttműködési projektek (területek közötti együttműködés), vagy több tagállam területei közötti vagy harmadik országok területeivel megvalósuló együttműködési projektek (transznacionális együttműködés);

(b) előkészítő technikai támogatás területek közötti és transznacionális együttműködési projektek számára, azzal a feltétellel, hogy a helyi akciócsoportok igazolni tudják, hogy konkrét projekt végrehajtását tervezik.

(2) Más helyi akciócsoportok mellett a következők tartozhatnak még valamely helyi akciócsoport partnerei közé az EMVA keretében:

(a) köz- és magánszférabeli helyi partnerek vidéki területen működő csoportjai, amelyek az Unió területén vagy azon kívül helyi fejlesztési stratégiát hajtanak végre;

(b) köz- és magánszférabeli helyi partnerek nem vidéki területen működő csoportjai, amelyek helyi fejlesztési stratégiát hajtanak végre.

(3) Azokban az esetekben, amikor az együttműködési projekteket nem a helyi akciócsoportok választják ki, a tagállamok folyamatos pályázati rendszert hoznak létre.

Legkésőbb két évvel a vidékfejlesztési programjaik elfogadását követően közzéteszik a transznacionális együttműködési projektek kiválasztásával kapcsolatos nemzeti vagy regionális közigazgatási eljárásokat és a támogatható költségek jegyzékét.

Az illetékes hatóságnak az együttműködési projekt jóváhagyásáról szóló határozatot legkésőbb négy hónappal a projektpályázat benyújtásának időpontját követően kell meghoznia.

(4) A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot a jóváhagyott transznacionális együttműködési projektekről.

52.cikk *Európai vidékfejlesztési hálózat*

(3) A hálózat a következő feladatokat látja el: (...)

(g) a nemzeti hálózatok és a transznacionális együttműködési kezdeményezések támogatása, valamint a vidékfejlesztés területén harmadik országok hálózataival folytatandó tevékenység- és tapasztalatcsere támogatása;

(h) kifejezetten a helyi akciócsoportok esetében: (...)

(ii) együttműködés az ERFA, az ESZA és az ETHA által létrehozott, hálózatépítéssel és technikai segítségnyújtással foglalkozó helyi fejlesztési szervezetekkel az általuk folytatott helyi fejlesztési tevékenységek és transznacionális együttműködés tekintetében.

54.cikk Nemzeti vidékfejlesztési hálózat

(3) Az EMVA-ból az 51. cikk (3) bekezdése alapján nyújtott támogatás a következőkre használható fel: (...)

(b) legalább az alábbiakra kiterjedő cselekvési tervek kidolgozása és végrehajtása: (...)

(iii) a képzés és hálózatépítés helyi akciócsoportok számára történő biztosításával, és különösen a területek közötti és transznacionális együttműködéshez való technikai segítségnyújtással, a helyi akciócsoportok közötti együttműködés előmozdításával a 35. cikkben említett intézkedésben való részvétel érdekében és a partnerkeresés megkönnyítésével kapcsolatos tevékenységek (...)

3. Az EMVA-támogatásra való jogosultság feltételei

3.1. Általános alapelvek

- Földrajzi vonatkozások:

Az EMVA/LEADER HACS-ok lehetséges együttműködő partnereinek működési területét az EMVA-rendelet 44. cikkének (2) bekezdése határozza meg. Ez a cikk konkrétan megállapítja, hogy a HACS-ok **az Európai Unió belüli és kívüli** országokban tevékenykedő partnerekkel is együttműködhetnek. Az Európai Unió belüli partnerek földrajzi helye lehet **vidéki és városi terület is**. Az Európai Unió kívüli partnerek azonban csak vidéki területen működhetnek.

Az együttműködés lehetséges előnyeinek teljes kihasználásához az irányító hatóságoknak (IH) kerülniük kell az együttműködés földrajzi vonatkozásainak szükségtelen korlátozását. Bár a HACS-ok együttműködhetnek városi területekkel és az EU-n kívüli területekkel is, az EMVA-tól csak olyan HFS-ekkel/HACS-okkal kapcsolatos műveletek jogosultak pénzügyi támogatásra, amelyeket egy vidékfejlesztési program CLLD/LEADER intézkedésén belül kiválasztottak. Az ESB-alapok „Műveletek földrajzi elszámolhatóságáról” szóló előírásait be kell tartani (lásd a CPR 70. cikkét), különös tekintettel a harmadik országokban felmerülő kiadásokra.

- A partnerek típusai

Az együttműködés szabályainak meghatározásakor az IH-knak a lehetséges partnerek széles választékáról gondoskodniuk kell, hogy lehetővé tegyék az Unió belüli és azon kívüli földrajzi területekről származó partnerek különféle együttműködési formáit. Nem ajánlott kizárni például a HACS-ok és a HACS-októl eltérő partnerségek közötti együttműködést.

Az EMVA-rendelet 44 cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy egy LEADER HACS olyan együttműködő partnerei, amelyek nem HACS-ok, csak olyan „köz- és magánszférabeli helyi partnerek (...) csoportjai [lehetnek], amelyek (...) helyi fejlesztési stratégiát hajtanak végre”. Ez azt jelenti, hogy ezen csoportok tevékenységi körének hasonlónak kell lennie a HACS-éhoz, de nem kell a CPR 33. (a „Közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiákról” szóló) cikkében meghatározott összes jellemzőnek megfelelnie.

Az együttműködési projekt elején az együttműködő feleknek az egyes partnerek feladatait világosan meghatározó megállapodást kell aláírniuk. Az együttműködési megállapodáshoz tájékoztató jellegű mintasablon található a 4. mellékletben.

Ajánlott, hogy a partnerek előre határozzák meg a végrehajtandó tevékenységekhez kapcsolódó legfontosabb kritériumokat, vagy egyezzenek meg róluk. Megegyezhetnek a projekt keretein kívül eső művelettípusok köréről is.

Szintén fontos, hogy az együttműködő partnerek a projekt előrehaladásáról és a megvalósításában bekövetkező változásokról folyamatosan tájékoztassák egymást, hogy gondoskodni lehessen a kölcsönösen megállapított projektcélok eléréséhez szükséges kiigazításokról.

- Az együttműködési projektek kedvezményezettjei

Az együttműködési projektek a normál helyi projekteknél nagyobb fokú koordinációt igényelnek. Sok esetben erős kollektív vagy területi dimenzióval is rendelkeznek. Ilyen esetekben nyer értelmet, hogy az együttműködési projekt támogatásának végső

kedvezményezettje maga a HACS is lehet. Ezt a CPR 34. cikkének (4) bekezdése kifejezetten meg is engedi.

- A vezető partner

Az együttműködési projekteknek nem kötelező vezető partnert kijelölniük (amelyet időnként koordináló helyi akciócsoporthoz is emlegetnek), de erősen ajánlott. Ha nincs vezető partner, akkor a partnerek között különösen pontos feladatmegosztásra van szükség, és mindegyikük részéről egyformán magas szintű elkötelezettség szükséges.

A vezető partner szerepei és felelősségei közé alapvetően az alábbiak tartoznak:

- A projekt tervezésének irányítása és koordinálása – ideértve a partnerek közötti együttműködési megállapodás előkészítését is;
- Az egyes partnerek pénzügyi támogatás-igényléseinek koordinálása és felügyelete;
- A projekt megvalósításának és az egyes partnerek által végrehajtandó feladatoknak az irányítása és koordinálása (csereprogramok megszervezése, közös eredmények, stb.);
- Az elért eredmények és a pénzügyi előrehaladás felügyelete és kommunikálása.

Az egyes együttműködési projektek szükségletei alapján a fentiekhez további szerepek és felelősségi körök is hozzáadhatók.

A vezető partner szélesebb feladatkörének fedezésére a többi partnerénél nagyobb projektköltségvetést kell biztosítani. Ennek finanszírozása történhet az adott partner együttműködésre szánt HACS- vagy programköltségvetéséből, illetve más projektpartnerek hozzájárulásaiból.

3.2. Támogatástípusok

3.2.1. Előkészítő technikai támogatás⁵

A CPR 35. cikke (1) bekezdésének c) pontja kimondja, hogy „A közösségvezérelt helyi fejlesztésre szánt, az érintett ESB-alapokból történő támogatás kiterjed: a helyi akciócsoporthoz együttműködési tevékenységeinek előkészítésére és végrehajtására”.

Ez azt jelenti, hogy **az előkészítő technikai támogatási elem kötelező**, és minden VP-be be kell illeszteni **a teljes programozási időszakon át**. Ilyen fejlesztés előtti támogatást már számos program nyújtott 2007 és 2013 között, illetve a Leader+ alatt is, de csak most tették az együttműködés támogatásának kötelező elemévé. Célja, hogy lendületet adjon a HACS együttműködési tevékenységeinek elindításához.

Az előkészítő támogatás lehetővé teszi, hogy a lehetséges partnerek találkozzanak és az együttműködési projekt előkészítéseként kidolgozzanak egy projektpályázatot és egy egyetértési nyilatkozatot vagy együttműködési megállapodást.⁶

⁵ 1305/2013/EU rendelet, 44. cikk (1) bekezdés b) pont

⁶ Az előkészítő technikai támogatáshoz kapcsolódó tevékenységekre konkrét példákat az EVH LEADER-együttműködések vizsgáló munkacsoportjának tevékenységét összefoglaló dokumentumban talál [http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en].

A támogatás a lehetséges partnerekkel megvalósítandó együttműködési terv megvalósíthatóságának vizsgálatára és a rendelkezésre álló források (pl. támogatási arányok és maximális támogatási összegek, helyi szereplőktől származó támogatások, egyéb források stb.) felmérésére is felhasználható. Az ilyen feltáró tevékenység két olyan eredményre is vezethet, melynek értelmében a teljes együttműködési projekt végül indokoltan nem kerül lebonyolításra. Bizonyos esetekben az előkészítő tevékenység olyan eredményeket hozhat, melyek miatt már nem indokolt a teljes együttműködési projekt kidolgozása, más esetekben pedig jelezheti, hogy a tervezett projekt az „aktuális” feltételek mellett nem megvalósítható, ezért a partnerek végül úgy döntenek, hogy nem kezdenek bele a teljes projekt kidolgozásába.

Az előkészítő technikai támogatás során pályázható költségek közé tartozhatnak például:

- a lehetséges partnerekkel való találkozóknak költségei (utazás, szállás és tolmácsok díja stb.);
- a projektkidolgozás előkészületeivel kapcsolatos költségek (pl. részvétel különféle eseményeken, tanulmányutak, projekt-megvalósíthatósági tanulmány, tanácsadói és fordítási költségek, további személyzeti költségek).

Az együttműködési projekt előkészítése során nehéz előre megjósolni az egyes HACS-ok egyedi szükségleteihez szükséges összes tevékenységet. Ezért erősen javasolt **a pályázható költségek körét nem túlságosan korlátozó módon meghatározni a VP-ben.**

Ha az előkészítő technikai támogatáshoz kapcsolódó támogatható intézkedések és költségek a lehetséges partnerek számára a tevékenységek széles körének elvégzését teszik lehetővé, ez segíti az együttműködési projekt jobb előkészítését és csökkenti a kudarc kockázatát. Nagyon fontos, hogy a lehetséges partnerek meg is tudják látogatni egymást, hogy megismerjék azokat a körülményeket, amelyek a partnereiket az adott együttműködési projektben való részvételre ösztönözték.

Előkészítő technikai támogatás csak azzal a feltétellel nyújtható, ha a HACS igazolja, hogy ténylegesen tervezi egy konkrét projekt végrehajtását. Ez azt jelenti, hogy legalább a tervezett projekt céljait és jellegét meg kell határoznia.

Az előkészítő technikai támogatás igénybevétele azonban nem jelent kötelezettséget a projekt későbbi végrehajtására vonatkozóan, például ha kiderül, hogy a projekt nem megvalósítható. Az előkészítő támogatás tehát megpályázható akkor is, ha a projekt nem valósul meg, és a HACS-ok nem kötelezhetők a támogatás visszafizetésére. A támogatás hatékony felhasználása érdekében azonban a HACS-októl elvárható, hogy indoklással szolgáljanak, ha a kapott előkészítő támogatás nem vezetett tényleges együttműködési projekthez.

A technikai **előkészítő támogatás az együttműködési partneri viszony** megállapodáson alapuló létrejöttét követően **már nem használható fel a költségek finanszírozására,** mivel az előkészítő támogatásnak definíció szerint meg kell előznie magát az együttműködési projektet.

Az IH-k dönthetnek úgy, hogy az előkészítő technikai támogatáshoz felső korlátot határoznak meg, és szabadon megválaszthatják a megfelelő megközelítést és feltételeket (pl. HACS-onként vagy pályázatonként meghatározott fix összeg stb.). Azonban az előkészítő

intézkedésekre szánt, HACS-onként megállapított költségvetési kereten belül nem javasolt a HACS által végrehajtható előkészítő intézkedések számának korlátozása.

3.2.2. Az együttműködési projekt támogatása⁷

EMVA-támogatással az együttműködési projekt tevékenységei is finanszírozhatók.

Az együttműködési projektnek **konkrét tevékenységnek kell lennie, világosan meghatározott eredményekkel vagy kimenetekkel**, amelyek az érintett területek számára előnyöket jelentenek.

A projektek nagyon sokféle tevékenységre irányulhatnak. Tartalmazhatnak például kapacitásépítést, helyi fejlesztési tapasztalatátadást például közös kiadványokon, tréningeken és ikerintézményi megállapodásokon (pl. programvezetők és munkatársak cseréjén) keresztül, amelyek közös vagy hasonló módszertani és gyakorlati munkamódszerek alkalmazásához, illetve közös vagy koordinált fejlesztési tevékenységhez vezetnek.

Az együttműködési projektek együttműködő partnerek által jóváhagyott céljainak és kimeneteinek pontos meghatározásakor az együttműködő területek eltérő fejlettségi szintjét is figyelembe kell venni. Ez növeli az együttműködési projekt hatékonyságát és eredményességét, és valamennyi együttműködő partner esetében hozzájárul az eredmények maximalizálásához, melyek így a partnerek speciális fejlesztési igényeihez fognak igazodni (beleértve a projekthez szükséges kapacitásépítést is).

Az együttműködési projektekben a HACS-okon kívül más helyi szereplők részvételét is lehetővé kell tenni (pl. vállalkozások közötti együttműködés). Ezzel maximalizálható az együttműködés hozzáadott értéke, ami a HACS hatáskörébe tartozó területek helyi szereplőinek fejlesztési igényeit illeti (pl. egy együttműködési projektet a helyi fejlődés szempontjából stratégiai fontosságú köz- vagy magánszférabeli érdekcsoportok kapacitásépítési szükségletei is ösztönözhetnek).⁸

A támogathatóság feltételeit vagy a HFS-ben vagy a program szintjén lehet meghatározni, attól függően, hogy milyen kiválasztási rendszer mellett döntöttek (lásd alább: 4.2.1 és 4.2.2 pont). A feltételeknek ugyanazt a szemléletet kell tükrözniük, amelyet a HFS alapján megvalósított („helyi”) projektek esetében alkalmaznak.⁹

Egy együttműködési projekt bizonyos mértékű együttes fellépést is megkíván. Az együttes fellépés az alábbi jellemzőkkel írható le:

- Hozzájárul a részt vevő HACS-ok helyi fejlesztési stratégiáiban (HFS) foglalt célkitűzések eléréséhez,
- Az együttműködő partnerek javát szolgáló, mérhető és kézzelfogható¹⁰ eredménnyel jár,
- Az együttműködő partnerek közös megállapodásának eredménye, és a pályázati űrlapon is így szerepel,

⁷ 1305/2013/EU rendelet, 44. cikk (1) bekezdés (a) pont

⁸ Németországban például miután hivatalosan jóváhagyta az együttműködési megállapodást, nem feltétlen a HACS kell, hogy legyen a projektmegvalósító. Észak-Írországból a helyi szereplők „társult partnerekként” vehetnek részt az együttműködési projektekben.

⁹ 1303/2013/EU rendelet 35. cikk (1) bekezdés b) pont

¹⁰ Kézzelfogható eredménynek számít például különböző kommunikációs és képzési anyagok, weboldalak, vizuális anyagok elkészítése, valamint épületbe vagy berendezésbe történő olyan befektetés, amely kimutathatóan hozzájárul a projektcélok eléréséhez

- A projektben együttműködő partnerek részvételével valósul meg,
- Végrehajtását egy vezető partner vagy egy az együttműködő partnerek által a projekt céljaira felállított közös szervezet koordinálhatja,
- Ilyen típusú fellépés nélkül – azaz ha a HACs-ok kizárólag helyi intézkedések keretében egymagukban járnának el – a projektcélok nem lennének elérhetők.

Néhány példa arra, hogy mit eredményezhet/célozhat az együttes fellépés:

- Közös tudásbázis kialakítása (módszertani útmutató, képzési csomag, eszköztár típusú dokumentum mintasablonokkal és címkékkel stb.) az együttműködő partnerek számára közös témára vonatkozóan (pl. területi branding, helyi termékek marketingje, helyi akciócsomag a klímaváltozás hatásainak helyi kezelésére, társadalmi integrációs kérdésekre vonatkozó figyelemfelkeltés, stb.),
- Az együttműködő partnerek tevékenységét, kezdeményezéseit, projekteredményeit stb. bemutató közös weboldal vagy kiadványok létrehozása,
- Az összes együttműködő partner által használható felszerelés vásárlása (pl. helyi vásárok és egyéb események céljaira).

3.3. Az együttműködés támogatásának pénzügyi keretei

A LEADER intézkedés költségvetéséből minden VP-n belül el kell különíteni egy meghatározott összeget az együttműködési tevékenységek számára. Ez garantálja a HACs-ok számára az ilyen projektek megvalósíthatóságát. Az együttműködés költségvetésének meg kell jelennie a VP pénzügyi kiadási táblázataiban.

Ahol a HACs-ok végzik az együttműködési projektek kiválasztását, a vonatkozó költségvetést előzetesen oda kell ítélni a HACs-ok számára a helyi projektek végrehajtására szánt összeggel együtt. Ahol ezzel szemben központilag döntenek az együttműködési tevékenységekről, a HACs-ok nem rendelkeznek előzetesen odaítélt költségvetéssel az ilyen tevékenységekhez, és projektenként kell pályázniuk támogatásra az IH által meghirdetett pályázati felhívások keretén belül.

A tapasztalat azt mutatja, hogy az együttműködési projektek kidolgozása időigényes feladat. Ezért ajánlott nemzeti **társfinanszírozásból** is biztosítani támogatást az együttműködéshez a teljes támogatási időszakon át.

Költségkategóriák:

Az egyes együttműködő partnereknél felmerülő **egyedi költségeken** kívül az együttműködési tevékenységek során felmerülő **közös költségekre** is ki kell terjeszteni a támogathatóságot.

A területek közötti vagy transznacionális (TNE) együttműködési projektek vonatkozásában a közös költségek egyrészt azokra a területek közötti vagy transznacionális projekttevékenységekre vonatkoznak, melyek a projektpályázatban meghatározott együttes fellépés részét képezik, másrészt a vezető partner által végzett koordinációs tevékenységre (adott esetben).

A „közös költségek” az együttes fellépés megvalósításához kapcsolódnak – azon belül is olyan konkrét tevékenységekhez, melyek költségeit az együttműködő partnerek közösen állják. Például a közös költség részét képezheti informatikai vagy egyéb tanácsadás és/vagy

más olyan szolgáltatás, mely egy közös broszúra, weboldal, kiadvány, képzési csomag vagy más közös „termék” előállításához szükséges.

A közös költség kategóriájába tartozhatnak a következők (a lista nem teljes):

- Szállás, ellátás, utazás, közös eseményekhez, megbeszélésekhez, munkaértekezletekhez kapcsolódó helyszínbérlés
- Közös termékek fejlesztéséhez kapcsolódó tanácsadói és szakértői szolgáltatások
- Közös termékekkel kapcsolatos egyéb szolgáltatások (pl. nyomtatás, kiadványtervezés)
- A projekt céljaira vásárolt felszerelés (melyet az összes együttműködő partner használhat)
- A kijelölt projektszeméllyel kapcsolatos kiadások (pl. projektmenedzser)

A HACS-ok elé gördülő felesleges akadályok elkerülése érdekében nemzeti szinten törekedni kell a lehetséges költségkategóriáknak a nemzeti iránymutatás vagy jogalkotás szintjén történő összehangolására, legfőképpen azért, hogy világosan kiderüljön, milyen költségkategóriák nem támogathatók.

4. A támogatott együttműködési tevékenységek kiválasztásának eljárásai

4.1. Az előkészítő technikai támogatásban részesülők kiválasztása

Az együttműködési munka elindítását megkönnyítendő, célszerű külön eljárást kialakítani az előkészítő technikai támogatáshoz, amely elkülönül az együttműködési projektek kiválasztási eljárásától.

Az előkészítő technikai támogatásban részesülők kiválasztása történhet:

- a) adminisztratív kiválasztási eljárással – a támogatásban részesülő HACS-okat az irányító hatóság választja ki a neki benyújtott kérelmek alapján; vagy
- b) a HACS-ok által lefolytatott helyi kiválasztási eljárással a HFS-eik végrehajtására elkülönített költségvetés egy részének felhasználásával.

4.2. A támogatásban részesülő együttműködési projektek kiválasztása

A (CPR) rendelet 34. cikke szerint a HACS választja ki a helyi fejlesztési stratégia (HFS) keretében megvalósítandó projekteket. A CPR 34. cikke (3) bekezdésének f) pontjában foglaltaktól eltérően azonban bizonyos esetekben az irányító hatóság (IH) is dönthet az együttműködési projektek kiválasztásáról.

Így tehát kétféleképpen választhatók ki a támogatásban részesülő projektek: vagy a HACS, vagy az IH révén (lásd alább, a 4.2.1 és 4.2.2 pontban). Az együttműködési projektek kiválasztásának e kétféle módja egy programon belül akár egyszerre is alkalmazható.

Az illetékes hatóságoknak proaktív módon kell hozzájárulniuk a döntéshozatali folyamat elhúzódásának megakadályozásához; az együttműködési projektek sikere ugyanis nagyban függ a különböző együttműködő partnerek pályázatainak gyors feldolgozásától. A projekt jóváhagyásáról szóló határozatot a projektpályázat benyújtásától számított négy hónapon belül meg kell hozni (EMVA-rendelet, 44. cikk (3) bekezdés). Ezt az időkorlátot a HACS-ok által kiválasztott projektek esetében is alkalmazni kell.

A tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a kiválasztási eljárások és határidők közötti eltérések egyetlen HACS-ot se tartsanak vissza az együttműködéstől. A gyors döntéshozatali eljárás mellett, például az IH-k számára ajánlott, hogy saját illetékességi területükön belül ésszerű időn belül hagyják feltételeken jóvá azon együttműködési projekteket, amelyeket a partnereknek más IH-kal is jóvá kell hagyatniuk. Ez megkönnyíti a különböző nemzeti és regionális szervek jóváhagyását igénylő projektek megvalósítását.

4.2.1 A támogatott együttműködési projektek helyi akciócsoport (HACS) általi kiválasztása

Ideális esetben, a CLLD/LEADER alapelveinek minél hitelesebb megvalósításához a HACS-oknak célszerű beépíteniük az együttműködési tevékenységeket HFS-ükbe. Ez történhet specifikus együttműködési tevékenységek, vagy átfogó együttműködési stratégia formájában, a SWOT elemzésben azonosított szükségletek függvényében.

Ahol az együttműködést mint prioritást beépítették egy HACS helyi fejlesztési stratégiájába (HFS), ott a támogatott együttműködési projekteket – a többi HFS-en belüli projekthez hasonlóan – a HACS választja ki. A helyi akciócsoportok a leghivatottabbak kiválasztani azokat az együttműködési projekteket, amelyek a leginkább szolgálják az illetékességükbe tartozó területek/szereplők érdekeit.

A végső támogathatósági vizsgálat és a támogatás megítéléséről szóló döntés meghozatala – akár csak a többi helyi projekt esetében – az illetékes VP hatóság feladata. Az irányító hatóság (IH) döntése alapján ezeket a feladatokat is át lehet ruházni a HACS-okra. Ebben a megvalósítási modellben az alulról építkező megközelítés az együttműködésre is vonatkozik.

A HACS-nak ki kell nyilvánítania együttműködési szándékát a stratégiájába tartozó területe(ke)n; de a pontos partnereket nem szükséges megneveznie (hiszen pl. ezeket még lehet, hogy előbb LEADER támogatásra ki kell választani a VP-k keretén belül). A HACS-nak ki kell térnie az együttműködésre akciótervében és pénzügyi tervében is (amelyeket a felügyeleti és értékelési eljárás eredményeképpen, ahol szükséges, módosítani lehet). Ebben az esetben a HACS az együttműködési költségvetést a HFS végrehajtásához szükséges támogatással együtt kapja meg.

Az együttműködésnek a helyi fejlesztési stratégiába (HFS) történő beépítésével a HACS-ok előre tudnak gondolkodni, és meg tudják tervezni együttműködési tevékenységüket és a szükséges előkészítő intézkedéseket az együttműködési tervek megvalósíthatóságának felmérése és a megvalósíthatónak ítélt projektek végrehajtásának előkészítése érdekében. Következésképp az együttműködési tevékenységek a helyi stratégiákban gyökereznek és azokkal szoros összhangban vannak, ami biztosíték arra nézve, hogy valóban hozzájárulnak a megállapított prioritásokhoz.

A HACS-nak az együttműködési projektek kiválasztásához való jogát át is lehet ruházni az IH-ra, mert ezek nem pusztán helyi projektek, hanem szélesebb területre van hatásuk. Ezért az IH fontosnak tarthatja, hogy az eljárást projektalapú pályázati felhívásokkal irányítsa, a támogatott együttműködési projektek kiválasztására testületet állítson fel, és egységes feltételeket határozzon meg, többek között tematikus megközelítést a program területén működő összes HACS számára.

Több tagállam ilyen módon kezelte az ügyeket a LEADER több „generációján” keresztül. Ez a lehetőség azonban nem akadályozhatja meg a HACS-okat abban, hogy a stratégiájuknak

megfelelő együttműködési projekteket válasszanak ki. Nem szüntetheti meg vagy gyengítheti ugyanakkor a projektek alulról építkező jellegét sem.

4.2.2. A támogatott együttműködési projektek irányító hatóság általi kiválasztása

Amennyiben az együttműködési projektek kiválasztásáról az IH-k gondoskodnak, „folyamatos” pályázati rendszert kell kialakítani (EMVA-rendelet, 44. cikk (3) bekezdés). Ez a kötelezettség úgy értendő, hogy ha a projektek kiválasztásának szervezése pályázati felhívásokon keresztül történik, akkor ezeket vagy folyamatosan nyitva kell tartani a teljes időszakon át, vagy évente legalább három-négy pályázatot kell kiírni, hogy az ilyen típusú támogatáshoz folyamatos hozzáférést lehessen biztosítani.

A felhívásokat minden esetben elegendő gyakorisággal kell megszervezni ahhoz, hogy a különböző programterületekről származó partnereket tömörítő projektek végrehajtása ne szenvedjen késedelmet (lásd alább az 5. pontot, valamint a 2. mellékletet: CLLD útmutató 8.4. szakasza). Mivel az együttműködési projektek kiválasztásához meghatározott időre van szükség, az IH-k számára javasolt megtalálni a módját, hogyan tudják összehangolni a kiválasztási eljárások lezárását a program végén.

Az IH-nak a partnerek és a többi IH felé kommunikálnia kell, hogy egy projektet jóváhagytak-e vagy nem. Ez az információcsere azért szükséges, mert a projekt végrehajtása (pl. a kifizetések) csak akkor indulhat el, ha minden vonatkozó eljárást lefolytattak.

Ahogy már említettük, az IH-knak gyors döntéshozatali eljárást kell biztosítaniuk, és célszerű saját illetékességi területükön belül ésszerű időkereten belül feltételeken jóváhagyni azon együttműködési projekteket, amelyeket a partnereknek más IH-kal is jóvá kell hagyatniuk. Az ilyen intézkedések célja, hogy megkönnyítsék a különböző nemzeti és regionális szervek jóváhagyását igénylő projektek végrehajtását.

Az együttműködési projektek támogatására vonatkozó pályázatok illetékes hatóságokhoz történő benyújtását az együttműködő partnereknek össze kell hangolniuk. Ez lehetővé teszi a projekttevékenységek összehangolt beindítását a projektpályázatok benyújtását követő 4 hónapon belül (1305/2013/EU rendelet 44. cikk [EMVA-rendelet]). Ily módon a TNE projektek illetékes hatóságok által történő jóváhagyása is összehangolható. A jóváhagyási folyamatban részt vevő irányító hatóságok (IH) közötti információcsere felgyorsíthatja a jóváhagyási folyamatot, és kellő időben meghozott, jobb döntésekhez vezethet.

5. A transznacionális együttműködésre (TNE) vonatkozó rendelkezések

Az EMVA-rendelet olyan rendelkezéseket is tartalmaz, amelyek kifejezetten a transznacionális együttműködési (TNE) projektek megvalósítását, valamint azon szűk keresztmetszetek kiküszöbölését hivatottak elősegíteni, amelyek abból adódnak, hogy minden projektet több, különböző tagállambeli IH-nak kell jóváhagynia.

Az EMVA-rendelet 44. cikke több fontos kötelezettséget megfogalmaz az IH-k számára a TNE kezelésére vonatkozóan, amelyeket az alábbiakban részletezünk. (Lásd ezen kívül a 6. pontot is az Európai Vidékfejlesztési Hálózat [EVH] és a nemzeti vidékfejlesztési hálózatok [NVH] kötelezettségeiről a TNE-nek nyújtandó technikai támogatásra vonatkozóan.)

- **„Legkésőbb két évvel a vidékfejlesztési programjaik elfogadását követően [a tagállamok] közzéteszik a transznacionális együttműködési projektek kiválasztásával kapcsolatos nemzeti vagy regionális közigazgatási eljárásokat és a támogatható költségek jegyzékét.”** (EMVA-rendelet, 44. cikk (3) bekezdés második albekezdés).

E rendelkezés célja, hogy az összes érdekelt fél nyilvánosan hozzáférhessen ezekhez az információkhoz. Ez különösen fontos azon HACs-ok számára, amelyeknek egy TNE projekt létrehozásához nem csak a saját VP-jükön belüli TNE-szabályokat, hanem bármely más együttműködő partnerre vonatkozó szabályokat is meg kell érteniük.

A különböző típusú szabályok vonatkozásában is ajánlott a tapasztalatcsere, hogy hasonló megközelítéseket sikerüljön kialakítani. Ez különösen fontos az olyan tagállamoknak, amelyek között a 2007–2013-as időszak tapasztalatai alapján sok TNE projekt várható. Inspirációként szolgálhatnak az EVH 2007–2013 honlapján közzétett tagállam-specifikus TNE adatlapok. Az EVH várhatóan a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozóan is hasonlóképpen összegyűjti és nyilvánosságra hozza a vonatkozó információkat.

- **„Az illetékes hatóságnak az együttműködési projekt jóváhagyásáról szóló határozatot legkésőbb négy hónappal a projektpályázat benyújtásának időpontját követően kell meghoznia.”** (EMVA-rendelet, 44. cikk, (3) bekezdés)

A különböző nemzeti vagy regionális közigazgatási szervek jóváhagyását igénylő projektek megvalósítását elősegítendő a tagállamoknak gyors döntéshozatali eljárást kell biztosítaniuk, hogy a kiválasztási eljárások és határidők között eltérések ne tántorítsák el a HACs-okat az együttműködéstől. A rendelet legfeljebb négy hónapban határozza meg az együttműködési projektpályázatról hozott döntésre rendelkezésre álló időtartamot.

Az IH-k számára ajánlott, hogy saját illetékességi területükön belül minél hamarabb hagyják feltételeken jóvá azon együttműködési projekteket, amelyeket a partnereknek más IH-kal is jóvá kell hagyatniuk.

- **„A tagállamok tájékoztatják a Bizottságot a jóváhagyott transznacionális együttműködési projektekről.”** (EMVA-rendelet, 44. cikk (4) bekezdés)

Ennek kettős célja van: egyrészt biztosítja a TNE-k uniós szintű követését (a Bizottság összesített adatokkal szolgál a határozatokról); másrészt fórumot teremt az ugyanabban a TNE projektben résztvevő tagállamok közötti adatcseréhez:

Összehangolt jóváhagyási eljárás hiányában a tájékoztatási kötelezettség minden egyes határozatra érvényes. Az NVH-k segíthetik az irányító hatóságokat a szükséges információk összegyűjtésében és az utánkövetésben. Az EVH saját hatáskörén belül (EMVA-rendelet 52. cikk (3) bekezdés g) pontja¹¹) az információk terjesztésével és közzétételével nyújthat segítséget (lásd alább a 6. pontot).

A tájékoztatást az SFC 2014¹² portálon keresztül kell végrehajtani. (A jelentéshez használatos űrlap tervezetét lásd a 3. mellékletben). Az eljárás további részletei a

¹¹ 52. cikk (3) bekezdés. A hálózat a következő feladatokat látja el: ... g) a nemzeti hálózatok és a transznacionális együttműködési kezdeményezések támogatása, valamint a vidékfejlesztés területén harmadik országok hálózataival folytatandó tevékenység- és tapasztalatcsere támogatása.

¹² <http://ec.europa.eu/sfc/en/index-page>

megfelelő időpontban kerülnek majd nyilvánosságra. Ami a tájékoztatás rendszerességét illeti, ajánlott annak folyamatosságáról gondoskodni.

A 2007–2013 közötti tapasztalatok szerint bizonyos tagállamok hajlamosak megtagadni a jelentés benyújtását, ha nem áll rendelkezésükre a nyomtatvány által kért összes adat. Ám mivel az egyik fő cél a gyors információcsere biztosítása, a tagállamoknak akkor is javasolt bejelenteniük a jóváhagyásokat, ha a nyomtatvány nincs hiánytalanul kitöltve. Az a tény, hogy a nyomtatványt az SFC portálon keresztül nyújtják be, nem jár semmilyen hátrányos következménnyel a tagállamokra nézve akkor sem, ha az első alkalommal az nincs maradéktalanul kitöltve. A hiányzó információ az SFC-re való későbbi belépéskor, utólag is pótolható.

6. A vidékfejlesztési hálózatok (EVH és NVH-k) szerepe a LEADER együttműködésben

Az EMVA-rendelet felsorolja azokat a feladatokat, amelyeket az Európai Vidékfejlesztési Hálózatnak (EVH) és a nemzeti vidékfejlesztési hálózatoknak (NVH-k) el kell végezniük. Mindkettőnek sajátos szerepe van a HACCS-oknak a LEADER együttműködés keretén belüli általános, illetve specifikus technikai támogatásában.

Az EVH-nak egyértelmű felhatalmazása van mind a transznacionális kezdeményezések, mind pedig a nemzeti vidékfejlesztési hálózatok támogatására. Emellett az EVH-nak együtt kell működnie a CLLD – egyéb ESB-alapok által felállított – hálózati és technikai támogatási testületeivel, különös tekintettel a transznacionális együttműködésre (lásd EMVA-rendelet 52. cikke (3) bekezdésének g) pontját, illetve a h) pont (ii) alpontját).

Az NVH-k együttműködéssel kapcsolatos feladatai között kiemelt figyelmet kap a technikai segítségnyújtás biztosítása és a HACCS-ok együttműködési tevékenységeinek elősegítése. Ez történhet különböző képzési és informatikai eszközökkel, de jelenthet egyedi vagy csoportos konzultációt és mentori tevékenységet is (lásd az EMVA-rendelet 54. cikke (3) bekezdésének b) pontja (iii) alpontját).

A nemzeti/regionális vidékfejlesztési hálózatok elősegítik és támogatják a helyi akciócsoportok közötti hálózatépítést az előkészítő technikai támogatást használó előkészítő projektek megkezdése előtt. Az ilyenfajta NVH-támogatás körébe többek között partnertalálkozók, együttműködési programok, tanulmányutak, útmutatók, adatbázisok és partnerkereső eszközök is beletartozhatnak.

A nemzeti/regionális vidékfejlesztési hálózatok ezen kívül más hálózatokkal történő információcsere útján, az EVH-n keresztül, illetve a különböző eseményeken és találkozókra való részvételt finanszírozó kisebb pénzeszközök útján is segítséget nyújthatnak. Ez a támogatási szakasz megelőzheti azokat az előkészítő intézkedéseket, melyeket a HACCS-ok egy együttműködési projekt keretében történő közös munka megvalósíthatóságának felmérése (vagy egy ilyen projekt előkészítő támogatás felhasználásával történő kidolgozása) érdekében hoznak. Az ilyen típusú támogatás már többször vezetett sikeres együttműködési projektekhez.¹³

¹³ Az együttműködés NVH általi támogatására konkrét példákat az EVH LEADER-együttműködések vizsgáló munkacsoportjának tevékenységét összefoglaló dokumentumban talál [http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en]. A dokumentum a transznacionális együttműködés (TNE) elősegítését célzó gyakorlatra vonatkozó példákat is tartalmaz.

Az NVH-k a különböző eljárások jobb megértéséhez is sikeresen hozzájárulhatnak, ide értve a különböző VP-k érintett szabályainak azonos értelmezését és/vagy az együttműködési projekteket előkészítő HACS-ok támogatását.

7. Záró ajánlások

A közösségvezérelt helyi fejlesztési (CLLD) környezetben megvalósuló együttműködések elősegítendő, a tagállamoknak kiválasztási eljárásaik során lehetőségük van előnyben részesíteni azokat a HACS-okat, amelyek együttműködést is beépítettek helyi fejlesztési stratégiájukba (HFS). Akár feltételül is szabhatják a HACS pályázatok számára, hogy stratégiájuk együttműködésre vonatkozó részeket is tartalmazzon.

Tekintettel arra, hogy a közös irányítási rendszerben nem minden szabályozás harmonizálható uniós szinten, inkább tagállami szinten ajánlott a lehető legjobban összehangolni a LEADER együttműködés eljárásait és definícióit. Ez különösen érvényes a területek közötti együttműködésre a regionális VP-kel rendelkező tagállamokban, de a transznacionális együttműködésben (TNE) részt vevő tagállamok között is. Az alább felsorolt referenciadokumentumok hasznos segítséget jelenthetnek ebből a szempontból.

Számításba kell venni, hogy a LEADER együttműködés a HFS-t megvalósító HACS-ok egyik sajátos eszköze. Az ESB-alapok által felkínált egyéb területi együttműködési eszközök felhasználása – különösen az ERFA által finanszírozott európai területi együttműködési célprogramok – további segítséget jelenthet és szinergiákat hozhat létre, azonban figyelembe kell venni, hogy a megvalósított projektek hatásukban és méreteikben eltérhetnek egymástól.

1. MELLÉKLET: Referenciadokumentumok

Referenciadokumentumok (2014 és 2020 közötti időszak):

- **Iránymutatás a közösségvezérelt helyi fejlesztésekről az európai strukturális és beruházási alapok vonatkozásában** (2014. júniusi változat): 8.4 szakasz (Együttműködési projektek)
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_community_local_development.pdf
- **Iránymutatás a közösségvezérelt helyi fejlesztésről helyi szereplők számára** Magyarul elérhető:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors_hu.pdf
- **LEADER intézkedési adatlap** (elérhető a CIRCA-n)
- **Az EVH által kidolgozott LEADER transznacionális együttműködési útmutató:** http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en
- **Az EVH LEADER-együttműködések vizsgáló munkacsoportjának javaslatait tartalmazó összefoglaló**, mely az EVH honlapjának LEADER együttműködési oldalán tekinthető meg: http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en

Referenciadokumentumok (2007 és 2013 közötti időszak):

- Útmutató a 2007–2013 közötti vidékfejlesztési programok LEADER-tengelye keretében megvalósuló együttműködési intézkedés végrehajtásához (Módszertani elemeket is tartalmaz.) Magyarul elérhető: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- EVH 3. (LEADER) fókuszcsoporthoz: „A LEADER együttműködési megközelítés megvalósítása”, Jelentés a LEADER albizottság számára, 2010. május 20.:
<http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/fms/pdf/BEE357F9-BDB7-6912-A6AE-581D81990191.pdf>
- A transznacionális együttműködés (TNE) módszertani szempontjairól lásd az EVH weboldalának LEADER TNE-re vonatkozó részét („Gyakorlati információk és eszközök a transznacionális együttműködési projektek felállításához és megvalósításához”): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- Végső jelentés a 421. sz. VP-intézkedés megvalósításának aktuális állásáról az EU 27 tagállamában (2014. május): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/leader-gateway/Measure_421_State_of_play_FINAL_May_2014.pdf
- NVH kézikönyv, III. fejezet, 3.6. szakasz: Technikai segítségnyújtás a transznacionális együttműködéshez (TNE) és területek közötti együttműködéshez (2014): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/guidebook/3.6.pdf

2. MELLÉKLET: A CLLD útmutató 8.4. szakasza

„8.4 Együttműködési projektek

CLLD keretében az alapok a helyi akciócsoportok együttműködési tevékenységének előkészítését és megvalósítását is finanszírozhatják.

Az EMVA- és az ETHA-rendeletek külön is meghatározzák a LEADER és halászati HACS-ok együttműködésének körét és szabályait. Ahogy a 2007-13 közötti időszakban, a jövőben is lesz lehetőség területek közötti és transznacionális együttműködések megvalósításának támogatására. Ezen felül előkészítő technikai támogatás is biztosítható lesz (pl. a lehetséges partnerek közötti találkozók, tanulmányok stb. költségeire), amennyiben az érintett HACS-ok igazolják, hogy együttműködési projekt megvalósítását készítik elő.

Az egyszerűség és a következetesség kedvéért erősen ajánlott, hogy az EMVA-ra és az ESZA-ra ugyanazok a szabályok vonatkozzanak.

A 2007–13 közötti időszakhoz hasonlóan, jelenleg kifejezetten megengedett a vidéki HACS-ok, illetve a halászati és partmenti térségekben működő HACS-ok számára, hogy ne csak vidéki, illetve halászati területen helyi fejlesztési stratégiát megvalósító partnerekkel működjenek együtt, hanem más területeken helyi fejlesztési stratégiát megvalósító, helyi köz- és magánszféra közötti partnerségekkel (PPP-kkel) is. Az EU határain kívül működő helyi köz- és magánszféra közötti partnerségekkel való együttműködés is lehetséges lesz, bár az EMVA a vidéki területeken működő partnerekre korlátozza ezt a lehetőséget, míg a támogatható területek típusát illetően az ETHA nem fogalmaz meg korlátozásokat.

Ez a lehetőség többek között erősítheti a szinergiákat azok között a helyi akciócsoportok között, amelyek külön stratégiát valósítanak meg, de (részben) azonos területen helyezkednek el (pl. városi-vidéki, vidéki-halászati, városi-halászati). A közös tanulásból és a tapasztalatok cseréjéből adódó előnyökön túl a HACS-ok abból is profitálhatnak, hogy átfogóbb kérdésekben együttműködnek, amelyek nagyobb léptékben jobban kezelhetők.

A LEADER és az EHA 4. tengelyének tapasztalatai azt mutatják, hogy sok esetben maga a HACS/halászati HACS az együttműködési projektek kedvezményezettje, mivel azok a helyi projekteknél összetettebb tervezést és irányítást igényelnek.

Az együttműködési projektek irányítása tekintetében két lehetőség van (a LEADER tapasztalatai alapján):

8.4.1 Az együttműködési projekteket a HACS választja ki

Az első változat szerint az együttműködés a helyi fejlesztési stratégia része, a helyi költségvetéssel egy időben tervezik meg az együttműködés finanszírozását (az előkészítő támogatást és a projekteket). Az együttműködési projekteket a helyi akciócsoport a többi helyi projekttel azonos módon választja ki.

8.4.2 Az együttműködési projekteket az irányító hatóság választja ki

Tekintettel arra, hogy az együttműködési projektek igénye mind a tervezés, mind a lebonyolítás során nagyobb, néhány tagállam dönthet úgy, hogy a projektek kiválasztását, valamint az előkészítő technikai támogatás pályázati felhívásának megszervezését az irányító hatóságra bízza. Ez az alulról építkező megközelítés alóli kivételként értelmezendő.

Ebben az esetben az EMVA és az ETHA vonatkozásában az irányító hatóságoknak folyamatos pályázási rendszert kell kidolgozniuk. A finanszírozásról szóló határozatnak a projektpályázat benyújtásától számított 4 hónapon belül kell megszületnie. Ha a projektkiválasztás pályázati úton történik, ajánlott évente legalább három vagy négy pályázatot meghirdetni annak érdekében, hogy az együttműködési projektben érintett valamennyi irányító hatóság jóváhagyási folyamata hasonló ütemben történjen. A legtöbb esetben ennek elegendőnek kell lennie arra, hogy az eltérő programterületekről érkező partnerek bevonásával létrejövő projektek megvalósítása ne kerüljön veszélybe.

Az olyan projektek megvalósításának megkönnyítése érdekében, amelyek különböző nemzeti vagy regionális hatóságok jóváhagyását igénylik, a tagállamoknak/régióknak megfelelő rendelkezésekkel biztosítani kell, hogy a kiválasztási eljárások és határidők eltérései ne tartsák vissza a HACS-okat az együttműködéstől.

A transznacionális együttműködések tekintetében, az ilyen projektek teljes körű végrehajtásának támogatása érdekében az EMVA és az ETHA esetében az alábbi kötelezettségek vonatkoznak a tagállamokra:

A közigazgatási eljárásokat, továbbá a támogatható költségek listáját is kötelesek nyilvánosságra hozni.

A tagállamoknak minden jóváhagyott transznacionális projektről rendszeres időközönként tájékoztatniuk kell a Bizotságot, amely egy olyan információcsere-rendszert hoz létre az EMVA számára, amely rálátást biztosít az érintett hatóságoknak a különböző tagállamokban alkalmazott projekt-jóváhagyási eljárásaira.”

3. MELLÉKLET: Tájékoztatósi űrlap

TÁJÉKOZTATÁSI ŰRLAP TRANSZNACIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉSI PROJEKTEKHEZ	
1. A projektre vonatkozó alapvető információk	
1.1. Az együttműködési projekt elnevezése (rövidítésekkel, ha van ilyen) [angolul]*:	
1.2. Az együttműködési projekt keretében tervezett tevékenységek időtartama*:	
1.2.1. Kezdet dátuma:	
2.2.1. Befejezés dátuma:	
1.3. Előkészítő technikai támogatás [minden egyes partnernek külön biztosítandó]*:	
Kísérte az együttműködési projektet előkészítő technikai támogatás?	
Igen	☐
Nem	☐
1.4. Projekttémák / kulcsszavak [legördülő menü]*	
1.5. Az együttműködési projekt teljes időtartamára kiterjedő összes költség (€-ban)*:	
ebből EMVA-támogatás:	
egyéb hozzájárulás közpénzből:	
magánhozzájárulás:	
Ha egyéb forrást is igénybe vesznek, kérjük jelezzék:	
1.6. Egyéb információk (vagy a projekt weboldala) [kérjük, mellékelje a projekt rövid leírását]:	
2. Az együttműködő partnerek adatai	
2.1. Az 1. HACs adatai*:	
2.1.1. A HACs hivatalos neve [legördülő menü]:	
2.1.1.1. Vezető partner:	Igen ☐ Nem ☐
2.2.1. A HACs együttműködésért felelős kapcsolattartója	
2.2.2.1. Név:	
2.2.2.2. Kapcsolattartási cím:	
2.2.2.3. Telefonszám:	
2.2.2.4. E-mail-cím:	
2.2.2.5. Beszélt/megértett nyelvek:	
2.3.1. A projekt jóváhagyásának dátuma:	
2.2. A 2. HACs adatai:	
2.2.1. A HACs hivatalos neve [legördülő menü]:	
2.2.1.1 Vezető partner	Igen ☐ Nem ☐
2.2.2. A HACs együttműködésért felelős kapcsolattartója	
2.2.2.1. Név:	
2.2.2.2. Kapcsolattartási cím:	
2.2.2.3. Telefonszám:	
2.2.2.4. E-mail-cím:	
2.2.2.5. Beszélt/megértett nyelvek:	
2.2.3. A projekt jóváhagyásának dátuma:	
2.3. Egyéb partner adatai [ha a partner nem HACs]:	
2.3.1. A partner hivatalos neve:	

2.3.2. Együttműködésért felelős kapcsolattartó neve 2.3.2.1. Név: 2.3.2.2. Kapcsolattartási cím: 2.3.2.3. Telefonszám: 2.3.2.4. E-mail-cím: 2.3.2.5. Beszélt/megértett nyelvek:
3. 1. sz. illetékes irányító hatóság (kapcsolattartó adatai): 3.1 VP [legördülő menü]*: 3.2 Név: 3.3 Kapcsolattartási cím: 3.4 Telefonszám: 3.5 E-mail-cím:
4. 2. sz. illetékes irányító hatóság (kapcsolattartó adatai): 4.1 VP [legördülő menü]*: 4.2 Név: 4.3 Kapcsolattartási cím: 4.4 Telefonszám: 4.5 E-mail-cím:
5. Projekt státusza*: 5.1 Folyamatban: 5.2 Törölve: 5.3 Lezárva:

* kötelezően kitöltendő

4. MELLÉKLET

Tájékoztató jellegű mintasablon a LEADER transznacionális együttműködési projektek kapcsán kötött együttműködési megállapodásokhoz

1. cikk

A TNE-projekt célja

- *Tartalmazza az együttműködési megállapodást aláíró szervezetek nevét, valamint arra vonatkozó információt, hogy a partner egy HACS vagy pedig köz- és magánszférabeli helyi partnerek vidéki területen működő csoportja, amely az Unió területén vagy azon kívül helyi fejlesztési stratégiát hajt végre, vagy köz- és magánszférabeli helyi partnerek nem vidéki területen működő csoportja, amely helyi fejlesztési stratégiát hajt végre; és kinyilvánítja a partnerek közös elkötelezettségét amellett, hogy a részletes ütemtervnek és költségvetési bontásnak megfelelően (lásd a megállapodás szerves részét képező mellékletet) egymással együttműködve végrehajtják az „X” projektet.*

2. cikk

Munkanyelvek

- *Az együttműködési projektben részt vevő partnerek megállapodásának megfelelően (általában angol vagy egy másik főbb uniós nyelv: francia, német, spanyol stb.)*

3. cikk

A megállapodás hatálybalépésére, időtartamára, lezárására és a végrehajtás helyére vonatkozó általános rendelkezések

- *A megállapodás hatálybalépésére vonatkozó pont (mely hatálybalépés a projekt legalább két irányító hatóság vagy más a TNE-projektek jóváhagyásáért felelős nemzeti/regionális hatóság általi jóváhagyásának és az erről szóló értesítésnek az időpontjától értendő) az együttműködő partnerek működési területének megfelelően*
- *A megállapodás maximális időtartama/időkerete, mely akkor veheti kezdetét, amikor a projektpartnerek benyújtani tervezik a TNE-projekttel kapcsolatos saját projektpályázatukat az illetékes nemzeti/regionális hatóságoknak, és akkor zárul le, amikor a TNE-projekttel kapcsolatos záró kifizetési igénylést az illetékes nemzeti/regionális hatóságok jóváhagyták*
- *Az együttműködési tevékenységek tervezett folytatása a projekt lezárását követően (adott esetben, és ha van erre vonatkozó terv)*
- *A projekttevékenységek megvalósításának helye/területe a mellékletben foglalt ütemtervnek megfelelően, pl. az egyes helyi akciócsoportok (együttműködő partnerek) működési területe*

4. cikk

Kötelezettségek, feladatkörök és felelősségvállalás

- *Nyilatkozat, mely szerint az együttműködő partnerek megismerték és tudomásul vették a mellékletben szereplő információkat a projekt ütemezésére és a költségvetési bontásra vonatkozóan*
- *A vezető/koordináló partner kötelezettségei és feladatai (a szervezet nevének feltüntetésével): pl. pénzügyi koordináció, a projekten belüli együttes fellépések összehangolása, projektfelügyelet és utánkövetési tevékenységek, folyamatos kapcsolattartás és kommunikáció a projekt partnerekkel, jelentések készítése*
- *Az együttműködő partnerek kötelezettségei és feladatai (pl. a közösen elfogadott projektütemterv és projektcélok használata a saját területükön illetékes HACs-hoz/IH-hoz benyújtandó projektpályázatban, a projekt közös költségeiből rájuk eső rész, ill. a különböző együttes és helyi szintű fellépések finanszírozásának biztosítása, jelentések készítése a projektpartnernek és a vezető/koordináló partner felé, kapcsolattartás és kommunikáció a projekt partnerekkel és a vezető/koordináló partnerrel, a projekt és eredményeinek megismertetése a nagyközönséggel és más érintett szereplőkkel, a projekt végrehajtásának figyelemmel kísérése/monitoring, a projekt jóváhagyásához szükséges dokumentumok biztosítása)*
- *Az együttműködő partnerek korlátozott felelőssége vis maior esetén*
- *Más projektpartnernek korlátozott felelőssége minden olyan veszteség vagy kár esetén, mely az együttműködő partnerek bármelyikének nem megfelelő teljesítéséből adódik*

5. cikk

A partnerséget érintő változások

- *Írásban történő módosítás útján, ha azt az összes együttműködő partner jóváhagyta és aláírta*
- *Két fő forgatókönyvet kell megemlíteni: a partnerség kiterjesztése: új együttműködő partner(ek) csatlakozása; egy vagy több együttműködő partner kilépése*
- *A költségvetés módosítása különös tekintettel a közös költségekre és a költségek partnerek közötti megosztására: a partnerség kiterjesztése és bármely partner kilépése esetén egyaránt része a módosításnak*
- *Az érintett partnerek illetékes hatóságok felé történő tájékoztatási kötelezettsége a projektet érintő változások esetében.*

6. cikk

Projektmenedzsment

- *Projektirányító testület (a projektben érintett valamennyi HACs delegál bele tagokat, az elnöki feladatokat a vezető/koordináló partner látja el), a testület felelősségi köre és feladatai*
- *A projektirányító testület titkárságát a vezető/koordináló partner biztosítja.*
- *A projekt időtartama alatt minimum „X” számú találkozó, melyekre a vezető/koordináló partner írásos meghívót küld*

7. cikk

Jogviták rendezése, irányadó jog

- *A jogviták rendezésének elsődlegesen preferált módja a békés úton történő rendezés.*
- *Békés rendezés hiányában a tagállam/vezető/koordináló partner régiója szerinti illetékes bíróság hivatott eljárni.*
- *A jogviták bíróság útján történő rendezésekor a jelen megállapodás szövegének és mellékleteinek angol (francia? német? más?) nyelvű változata az irányadó.*

8. cikk

A megállapodás módosítása

- *Kizárólag írásban történő módosítás útján, ha azt az összes együttműködő partner jóváhagyta és aláírta*
- *A megállapodást érintő valamennyi módosításról kellő időben értesíteni kell az illetékes hatóságokat.*

A jelen megállapodás megkötésének helye < város neve >

Dátum

Szerződő felek

1. A partner neve
2. A HACS-listán szereplő HACS-kód (<http://ec.europa.eu/sfc/en/2014/support-ms/tnc>)
3. Nyilvántartási kód
4. Kapcsolattartó neve. Beszélt/megértett nyelvek
5. Hivatalos képviselő neve (aláírás)
6. Beosztása
7. Cím (az ország megadásával)
8. Telefonszám
9. E-mail-cím

MELLÉKLET: A projekttevékenységek ismertetése

1.1 A projekt általános és specifikus céljainak ismertetése

1.2 A célcsoportok ismertetése

1.3 A tevékenységek ismertetése (az együttes fellépéseket is beleértve)

1.4 Ütemterv

N°	Tevékenység		Célcsoport / helyszín	Felelős/részt vevő projektpartner(ek)	Ütemterv (időtartam)	Fő eredmény
	Együttes fellépés	Helyi szintű fellépés				
1						
2						
...						

1.5 A projektköltségek tevékenységek szerinti lebontása

N°	Tevékenység	Tervezett költségkeret	maximális	Felelős projektpartner(ek)
1				
...				

1.6 A projektköltségek együttműködő partnerek szerinti lebontása

N°	Együttműködő partner neve	Tervezett költségkeret	maximális	A közös költségekből viselt rész (hozzájárulás az együttes fellépések költségeihez) ¹⁴
1				
...				

1.7 A projektköltségek együttműködő partnerek és finanszírozási források szerinti lebontása

A projekt költsége EUR-ban							
N°	Partner	Az együttműködési projekt teljes időtartamára kiterjedő összes költség*	Ebből			Ha egyéb forrást is igénybe vesznek, kérjük, jelezzék*	
			EMVA*	egyéb hozzájárulás közpénzből*	magán- hozzájárulás*	Alap neve	Hozzájárulás mértéke
1.							
...							

¹⁴ Része az együttműködési partnerre jutó tervezett maximális költségkeretnek. Megjegyzés: a tervezett maximális költségkeret és a közös költségekből viselt rész közötti különbség nem más, mint az adott együttműködési partner rendelkezésére álló, helyi intézkedésekre szánt maximális költségkeret